

Sam Vanni. Vuodet 1926-1959

Porin taidemuseossa 18.1.-22.2.1998

Taidemaalari, akateemikko Sam Vanni (1908- 1992) tunnetaan yhtenä Suomen abstraktin taiteen ja erityisesti konkretismin merkittävimpana edustajana. Ennen siirtymistään abstraktin taiteen suunnannäyttäjäksi 1950- luvun alussa, Vanni ehti tehdä taiteilijan uran verran esittävää taidetta. Tuolta ajalta hänet tunnetaan ennen kaikkea taitavana muodonrakentajana ja värinkäyttäjänä. Vanni luonnehti omaa varhaiskauden taidettaan, jossa näkyi voimakkaana mm. taiteilijan ihailu Matissea kohtaan, ”impressionismi-ekspressionismiksi”.

Porin taidemuseon näyttely esittelee juuri Sam Vannin varhaiskauden teoksia. Mukana on maalauksia 1930- ja 1940- luvun Chevreusen pikkukaupungista läheltä Pariisia. Näyttely käsittää myös taiteilijaystävien ja sukulaisten muotokuvia, taiteilijan upeita omakuvia sekä näkymiä Pariisista ja Helsingistä tuoden hyvin esille taiteilijan 1950- luvun siirtymävaiheen ei-esittävään taiteeseen.

Sam Vannin siirtyminen abstraktiksi taiteilijaksi tapahtui kuin liukuen. Selvemmin hänen taiteessaan tapahtuneet muutokset tulevat näkyviin maisemamaalauksissa, joissa selkeät esittävät kaupunki- ja puistonäkymät muuntuvat 1940-luvun lopulta lähtien nonfiguratiivisiksi, värien ja muotojen sommitelmiksi. Vannin avoimuus kansainvälisyydelle ja oleskelut Pariisissa, jossa tuttavapiiriin kuuluivat mm. Galerie Denise Renén ympärille kerääntyneitä taiteilijoita kuten Edgard Pillet, Richard Mortensen ja Victor Vasarely, vahvistivat entisestään Vannin käsityksiä konkretistisesta ilmaisusta. Uudet vaikutteet näkyivät yhä painokkaammin taiteilijan laajassa näyttelyssä Artekissa vuonna 1955.

Sam Vannin 50-luvun taiteen synteinä voidaan pitää Helsingin työväenopistolle tehtyä *Contrapunctus*- nimistä seinämaalausta, jonka toteutuminen vuonna 1959 merkitsi abstraktin taiteen virallista hyväksymistä Suomessa. Sam Vannin taide ei koskaan täysin alistunut konkretismin ankariin vaatimuksiin, vaan se säilytti tuntuman luontoon. Abstraktin taiteen valinta merkitsi Vannille ennen kaikkea *todellista* mahdollisuutta pureutua värin ja muodon maailmaan. Tässä merkityksessä Sam Vannin lukuisat maalaukset, piirustukset ja grafiikan teokset ovat saaneet keskeisen paikan myös Maire Gullichsenin taidesäätiön kokoelmassa.

Sam Vanni oli erittäin arvostettu opettaja. Taiteellisen työskentelyn ohella hän teki merkittävän uran opettajana Vapaassa taidekoulussa sekä Suomen Taideakatemian koulussa ja Teknillisessä korkeakoulussa.

Sam Vannin tuotantoa vuosilta 1926-1959 esittelevän näyttelyn on koonnut Helsingin kaupungin taidemuseo. Ennen näyttelyn siirtymistä Porin taidemuseoon se on ollut esillä Helsingin kaupungin taidemuseossa ja Oulun taidemuseossa.